

25.98x26.71	1	19	עמוד	הזמן הירוק	07/2021	77927809-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

הרצל מסתכל על הפוליטיקה

מוקי צור ע"ן גב

עתה בעונת הכיסאות המתנדנדים אנו נזכרים ברשימותיו של העיתונאי תיאודור הרצל שהיה הכתב הפרלמנטרי של עיתונו בפרלמנט הצרפתי. היכל בורבון. הוא עקב ולמד את תהומותיה של הדמוקרטיה. כשנסחב לאספות בחירות, צייר ביד אמן את נציגי הציבור, ראה את העם שאלה נציגיו. באלטנוילנד שלו הסיק מסקנות וביקש פתרונות לנוף שהתגלה לו אז. גם אנחנו צריכים לקרוא מחדש את דבריו כי אנו חשים כמה חזונו עדיין רחוק מהגשמה. הוא ידע כי אחרי קום המדינה היהודית יגיע המבחן האמיתי.

האם האזרחים מתאימים לרעיון הבחירות? הרצל נוסע לבתי מרוח ולתיאטרונים מהכפר אל העיר כדי לסקר את הבחירות. לראות מה קורה בין הבוחרים. מדינה דמוקרטית בה מצביעים אזרחים - האם יש לה תשתית אמיתית לדמוקרטיה? האדם נקרא לקבל החלטות למען הכלל האם הוא יכול ורוצה לקבל החלטות לכלל? האם הוא יכול לפרוץ את המעגל שבו הוא מצוי? הוא מנסה להבין את הנפשות הפועלות את אלו הנבחרים היושבים בפרלמנט, בממשלה, את אלו הבוחרים אותם. הוא מנסה לברר את אופיה של הדמוקרטיה הצרפתית. אני מבקש לשאול ממנו כמה תיאורים כדי להאיר משהו על הדמוקרטיה בפעולה שאנו מכירים בשרותינו.

מדוע נפלו?

לכל אחד מאלה היסטוריה משלו. איך ירדו ממרומים? אלה בשל טמטום המחשבה, אלה על ידי עורמה יתרה. הללו על ידי חתירות בזרון של המתחרים בהם. והללו נשברו על ידי סער שהתחולל בעם ויש גם כאלה שתש כוחם לאט לאט, וכל אלה הסוגים רעיון אחד יאחד את כולם: אילו אפשר היה להתחיל מחדש.

הנבחרים שוקעים ויורדים

הם שוקעים ויורדים. ומורה אני כי רק אז הם מתחילים לעורר את תשומת לבי. כאשר מתרחש דבר מה בבית הנבחרים, במיוחד כאשר אין מתרחש דבר - מבטי תר אחריהם. התנהגותם מספקת לי הידיעה הרוושה לי, כיצד הם מוותרים, כיצד הם מסכימים לנפול, כיצד מהבהב פתאום שביב תקווה כדי לדעוך עד מהרה - כל זה הוא מחזיונות החיים המעניינים ביותר: הנפילים דומים לשחקנים זקנים שעודם הולכים סחור סחור לתיאטרון או למשחק קלפים. אף כי אין אגורה בכיסם, ועודם נלהבים לרשרוש הקלפים אף כי אינם יכולים להשתתף עוד במשחק.

הבורסה להשפעה

הבורסה להשפעה. אין אני מתכוון לקניה ומכירה של קר לות. איווולת היא בעיניי לצמצם את שאלת הטהור המדיני אך ורק למקרים שבהם מקבל צד אחד תשלום כסף בעד פעולותיו. האם אין מן השחיתות גם במקרה שהתשלום הוא בפעולה חלף פעולה?

כמה תיאורים משלו, כדי להאיר משהו על הדמוקרטיה בפעולה שאנו מכירים בשרותינו

במכירה בכסף מרגשים הכרח להבטיח כי הממון אין לו ריח, והבטחה זו עצמה מביאה לפעמים לידי הרהורים. אך החליפין אינם מעוררים חשד של ריח רע, אדרבה, יש שהם נורפים ריח של התמסרות ולכן הם מסוכנים יותר.

פה נעשית היסטוריה

כי פה נעשית היסטוריה בלי הרף. כל אלה האנשים הפשוטים, העמומים, המקריים, המפופטים באולם רחב זה, רועי שים, חורשים מזימות, מפילים ממשלות ואינם מרגישים לאן הם הולכים-אך בכל זאת עושים היסטוריה. אף היסטוריה של כל העולם. מובן מאליו בדרך שהיסטוריה נעשית בדרך כלל: בלי מטרה ובלי בחירה, במצב כזה לא ייפלא שהחוש היסטורי מתעורר אצל אלה הנותנים לעצמם דין וחשבון או אפילו רק מקיצים לפרקים מהרהורים.

מצוקה נגאלת יכולה להוליד מצוקה חדשה

הסוציאליסטים המדעיים לא באים לאספות הם מכינים לגאולה מתוך מצוקה קיימת אך אולי זו תוליד מצוקה חדשה? האם להשלוח את הסובלים בלילים האפל באגרות? האשליות רוויות דם.

עוזם בחוסר כוחם האופוזיציה:

בין המדינאים אנשים בינוניים וטובים, בעלי מוח רופס, שואפי קריירה, ואנשי הלגיון הנצחי של הבלתי מרוצים. הם רוכשים את אלו בהוכחות, את אלו בהבטחות. באופוזיציה הם

יכולים להבטיח הרבה משום שלמולם אין הם מחויבים לקיים מאומה. עוזם בחוסר כוחם.

הצדק והנקמה

מר נאד הוא באמת נואם רע. מחרר המחקר נתעה אל אספות העם. ומשם נדחק לתוך בית הנבחרים. קוראים לו האפריסטול (השליח) של הסוציאליזם. הוא הוזה מזה שנאה. הוא קנאי שבקנאים. נדמה לי שיותר משהוא אוהב את האביונים, הוא שונא את העשירים. אין אני יכול להעלות בדעתי שהוא מלהיב אנשים תמימים. כשהוא מדבר על אהבת אדם חסר הוא את החמימות. את הטון המלא, אך מרגישים שהוא מאמין במה שהוא מדבר. מרגישים זאת ביחוד מתוך אי וריוותו הפוליטית. והוא בכל זאת מן המוחות הגדולים של הסוציאליזם בהיכל בורבון. הוא חרור בצדקת איבתו. ואם יקרה המקרה ויגיע לשלטון יהיה אכזרי. הוא ייקח נקם. אפשר שהאחרים חולמים על שלטון, על תענוגות, על אשרם של הבריות, על צדק, הוא, כמדומני, רוצה בנקמה.

מפגש בין מייסד לבין צאצאי חלומותיו מוכר כסיפור אגדה מצוי. משה רבנו פוגש את רבי עקיבא, חוני המעגל את צאצאיו מדורות אחרים. מה היה חושב הרצל על הנעשה במדינה שייסד בחלום? איננו יודעים. אך אנו יודעים על פגישתו עם הדמוקרטיה הצרפתית. ביקור מעמיק זה שביקר הרצל בשנות התשעים את הפרלמנט הצרפתי התקיים לפני המרתו של הרצל לרעיון הציוני מעניין כי הוא מרגיש כי ציונות לא הייתה אצלו דבר שבשמים היא הייתה צריכה לעבור שלב של למידה בשרות וזים. הרצל למד בכאב את השורש המשותף לרצח הפוליטי ולמדינהגים מושחתים.

אנרכיסט רצחני ומדינאי אכול רימה

בו ביום שאותה ספינה תישא את המדינאי אכול הרימה ואת האנרכיסט הרצחני אל חופי הקרחת של ארץ הגזירה, יוכלו אלה להיכנס בשיחה זה עם זה, והם יכירו ששניהם אינם אלא שני חלקים מקבילים של אותו משטר החברתי. הרצל לא היה סוציאליסט. כמו שראינו למעלה הייתה לו ביקורת נוקבת על כמה ממנהיגיו אך הוא ראה בז'אן ז'ורס המנהיג הסוציאליסטי גיבור הפרלמנט הצרפתי למרות שהיה באופוזיציה ולא פעם גורש מהדיונים. אך הוא מצטט נאום אחד שלו שנדמה לי היתהלו השפעה עמוקה על דרכו כציוני.

הפסקתם את השיר שהרדים את המצוקה

ז'ורס: אתם שחררתם לעולם את העם מן האפוטרופוסות של הכנסייה... אבל מה עשיתם בזה? אמנם יודע אני שנשארה בחיים לא האמונה, כי אם ההרגל, ורק זה חי עוד את חייו ברוב חם של רבים - אבל ההרגל הזה היה לפחות לקצתם למשיב נפש, למנחם. אך אתם הפסקתם את השיר הישן אשר הרדים את עוני האדם... ומצוקת האדם הקיצה בצעקה, היא ניצבת בפניכם, והיא תובעת היום את מקומה, את מקומה המרווח בוורר השמש של הבריאה- זה השמש היחיד אשר אתם לא יכולים לו!

לאנשי הכנסת החדשה בישראל ראוי הרצל שיילמד שוב.